

57 **r** har en egendomlig form; det liknar ett **u** med en svag krök mitt på bistaven men avser uppenbarligen ett **r**. Jfr 47 och 54 **r**.

Caspar Cohl: 1—6 **kulauh**, 19—23 **hrisa**, 51—55 **uafra**, 70—72 **hot**. Rhezelius: 1—6 **kulauh**, 19—23 **-risa** (**r**. 19 angiven som skadad; utelämnad i **F a 6**), 51—55 **uafra**, 70—72 **at**. Bureus (**F a 10: 2**): 1—6 **kuþlah**, 19—23 **hrisa**, 38—41 **suan**, 51—55 **uafra** (**F a 5: uefra**), 70—72 **ant**, 80—82 **kups**. 1—6 **kuþlah** är säkerligen en korrigerig av inskriftens verkliga form; likaså 80—82 **kups**. — **B 29**: 1—6 **kutlah**, säkerligen en felläsning, beroende på att en korsande ornamentslinga har missuppfattats såsom runstavar; 19—23 **arisa** (bst i 19 **a** vinkelrät mot hst), 38—41 **sunn** (40 **n** med bst endast t. v), 51—55 **uakro**, 64—69 **hialbi** eller **hialble**, 70—72 **ant**.

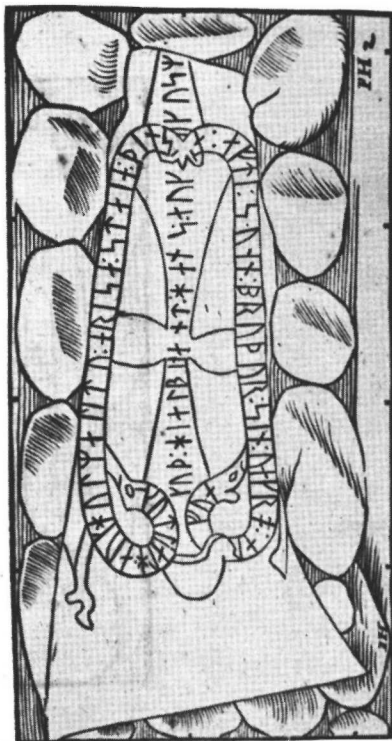

Fig. 64. U 354. Lunda kyrka.
Efter B 29.

Inskriften har två tydliga felristningar: i 19—23 **arisa** ha de båda första runorna blivit omkastade (för **raisa**), och ett sk har blivit hugget efter 73 **h** i stället för före denna runa. Intressant, men f. ö. tämligen ensamstående i uppländska inskrifter är formen 56—60 **arfua**. Ett liknande fall är **olafuir** *Olafur* L 142 Lövsta, Bälunge sn, en inskrift med flera ortografiska egendomligheter, ett annat är **ulfuair** *Ulfarr* i en nyfunnen gotländsk inskrift från Timans, Roma sn (O. v. Friesen i *ANF* 56, 1942, s. 279). Ristaren torde ha varit oviss om teckningen av *v*-ljudet med **f** eller med **u** och fördenskull använt båda tecknen. Jämförbara äro sådana ristningsformer som **ptina** Sö 200, L 729 Ullunda, Tillinge sn, **uestþr** Sö 260, **brouþur** Sö 212 m. fl.; se *Södermanlands runinskrifter*, s. LXXIII. Ristaren av U 354 vacklar även i beteckningen av den ursprungliga diftongen *æi*: **stain**, **arisa** (för **raisa**), men **suin**.

Två kvinnor ha låtit resa stenen till minne av sin broder Sven. Det första namnet är utan tvivel Gudlög. Om kvinnonamnet *Guðlaug* se Sö 263, om *Holma* Sö 331 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105. Ett *Vafri* finns belagt såsom

binamn (E. Hellquist i *Xenia Lidéniana*, 1912, s. 110) och ingår sannolikt i ett par ortnamn (Lundgren-Brate). Möjligen förekommer det även i en småländsk runinskrift (Sm 9), numera förkommen och endast känd genom en teckning från slutet av 1600-talet (B 1004): **eftir uakra** (eller: **uekra**). Det är en bildning till verbet isl. fsv. *vafra* 'irra omkring, vandra hit och dit, vackla'. Då den döde kallas för *Vafra arfi*, innebär detta sannolikt, att han har varit ende sonen till *Vafri* och sålunda ensam har tagit arvet. Hans systrar, som ha rest stenen till hans minne, ha icke haft rätt till någon del av arvet. Sannolikt har Sven dött utan bröstarvingar, eftersom inga sådana, endast två systrar, omtalas i inskriften.

355. Lunda kyrka.

Litteratur: B 31, L 524. J. Bureus, **F a 6** s. 109 (Caspar Cohl), s. 208 (Rhezelius), **F a 5 n:r 254**, **F a 1** s. 58; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 103; O. Celsius, *SR* 1, s. 358, 2, s. 85; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 21; *Sveriges kyrkor*, Uppland 4 (1920), s. 287 f.; O. v. Friesen i *Namn och Bygd* 18 (1930), s. 94.

Avbildningar: J. H. Rhezelius, teckning (**F 1 2 n:r 36**); J. Bureus, kopparstick (**F f 6 n:r 103**); P. Helgonius o. J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 31).

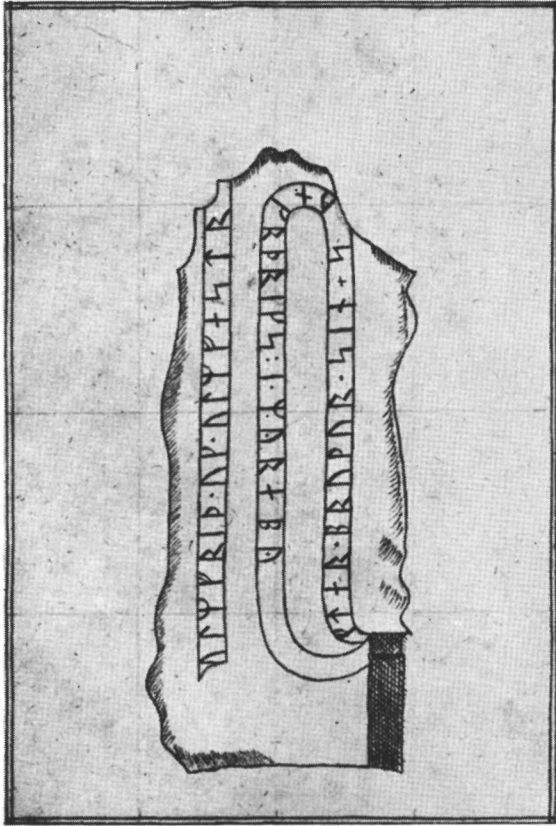

Fig. 65. U 355. Lunda kyrka.
Efter teckning av Rhezelius.

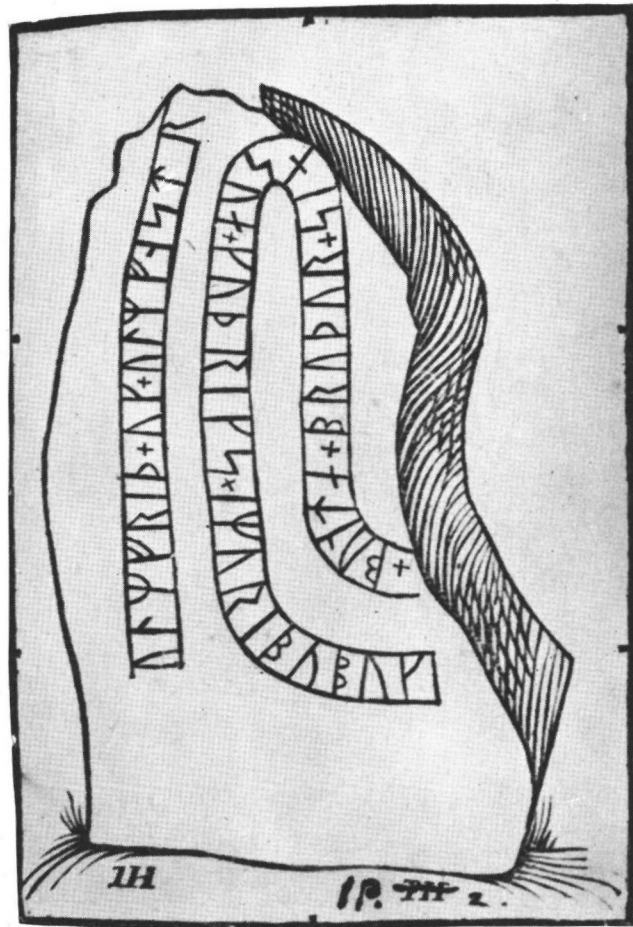

Fig. 66. U 355. Lunda kyrka.
Efter B 31.

Runstenen finnes enligt uppgifter från 1600-talet i vapenhusväggen, vid dörren: »Vidh dören samastädz» (F a 6 s. 109), »Dersammastädes» [som U 353] (F a 6 s. 208), »Vid dören samastädz» (F a 5); »Lunda under wapnhuus hörnet» (Peringskiöld), »Vapenhus dörren» (B 31). Den omtalas icke i *Kyrkoinventarium* 1829 och var redan då säkerligen helt dold under kalkputsen. Den finnes sannolikt kvar på sin plats men är f. n. oåtkomlig.

Stenen är sönderslagen. Endast den v. delen med ungefär halva inskriften är i behåll på avbildningarna från 1600-talet. Höjd ung. 1,50 m., bredd (över mitten) ung. 0,65 m. Inskriften är anbragt i en enkel slinga utan ornamental utsmyckning.

Inskrift (enligt B 31, jämfört med andra läsningar):

ulmfriþ + uk + ulmfastr . . . + bunta (?) + brupur + sin sun + kupriks + i myriby buki
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Holmfrið ok Holmfastr . . . bonda, broður sinn, sun Guðriks, i Myriby byggi.

»Holmfrid och Holmfast . . . bonde, sin broder, son till Gudrik, som bodde i Mörby.»

Till läsningen: Caspar Cohl (F a 6 s. 109) **ulmfriþ uk . . . ast . . . iftir brupur sin sun kupriks + i + myriby**; Rhezelius (F a 6 s. 208) **ulmfriþ · uk · ulmfastr . . . ftar · brupur · sin + sun : kupriks : i · myraby**. Rhe-

zelius' teckning (F 1 2) **ulmfrip · uk · ulmfastr . . . ftar · brupur · sin + sun krpriks : i · myraby**. Bureus återger i F a 5 Rhezelius' läsning i F a 6. — Hadorph o. Helgonius (B 31): 14 **n** med bst endast t. v.; Caspar Cohl o. Rhezelius ha 14 **a**, vilket sannolikt är det riktiga. I fråga om runorna 18—22 gå läsningarna starkt i sär. Man väntar här ett namn. Cohl har **iftir**, Rhezelius **ftar**, B 31 **bunta**. B 31 har 34 **a**, säkerligen felläsning för **n**; Cohl och Rhezelius **n**. Runorna 44 och 48 äro stungna **y** hos Cohl och Rhezelius, ostungna **u** på B 31. 49—52 **buki** finnas endast på B 31; saknas hos Cohl och Rhezelius.

Om namnen *Holmfrið(r)* och *Holmfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100, 105. Om namnet *Guðrikr* se U 29. — 43—48 **myriby** (l. **muribu**) återger ett fsv. *Myriby* eller *Möriby* ('byn eller gården vid myren'). Det är tydligen det strax N om kyrkan belägna Mörby som avses.

42—52 **i myriby buki** är en relativsats utan inledande partikel, genom ordföljden utmärkt såsom underordnad sats. Subjektet är underförstått från det föregående. Huruvida korrelatet är **kupriks** eller **sun+kupriks**, kan icke avgöras. Om satser av typen *i Myriby byggdi* se Sö 208 och *Nysvenska studier* 9 (1929), s. 58.

356. Ängby, Lunda sn.

Pl. 32, 33.

Litteratur: B 28, L 525, D 2:160. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 103; N. R. Broeman, *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762), s. 206 f.; G. Stephens, *ONRM* 2, 631; E. Brate, *Sverges runinskrifter* (1922), s. 76, *Svenska runristare* (1925), s. 32, *Anteckningar (ATA)*; O. v. Friesen, *Upplands runstenar* (1913), s. 14, 35, *Runorna* (1933), s. 206.

Äldre avbildningar: P. Helgonius o. J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 28); Dybeck a. a.; Brate foto 1907 (*Sverges runinskrifter*, s. 77 och i *Nordisk Familjebok*, art. Runor); v. Friesen foto (*Upplands runstenar*, s. 13, 35, *Runorna*, s. 207; I. Flodström, *Sveriges folk*, 1918, s. 227).

Runstenen står i en hage 400 m. N om Ängby, 500 m. S om vägskalet mellan vägen till Söderby och vägen till Trosta, 80 m. Ö om ån till Söderbysjön, 20 m. V om landsvägen Lunda—Markim. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Lindholm». I närheten finnas flera bautastenar, ett antal stensättningar och många gravkullar. Runstenen står sålunda på ursprunglig plats, mitt i ett gammalt gravfält.

Runstenen omtalas första gången i *Ransakningarna*: »På Engeby Lund finnes en lång Runasteen något påriktadt.» Peringskiöld: »Ängeby Lundh». Dybeck: »I Ängeby hage, fordom *Ängby lund*, nu hästhagen kallad, belägen söder ut från Lunda kyrka, samt öster om byn, äro många minnesmärken från hednatiden, såsom två stående och fem fallne bautastenar, grafkullar och flere mer eller mindre skadade stensättningar, isynnerhet i hagens nordvestra del, der ett vattendrag — ett af Laggaåns tillflöden — framflyter. Runstenen står och der på norra sidan om och icke långt ifrån en präktig bautasten.»

Skiffrig gnejsgranit med gott klov. En urspjälkning nedtill i mitten fanns redan då stenen ristades. Ytan är grå, men rödaktig åt sidorna. Urspjälkningen är mörkare, gråblå. Höjd 2,25 m., bredd (tvärs över stenens mitt) 0,86 m. Ytan är slät och jämn. Ristningslinjerna äro breda och tämligen djupa. Därför svårt att vid uppmålning ange bredden på de huggna linjerna; man måste nöja sig med att fylla i upphuggningens botten. Ristningen är genomgående tydlig och väl bevarad.